KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2020/1050

2020 m. liepos 15 d.

kuriuo Ispanijai leidžiama autorizuoti biocidinius produktus, kuriuos sudaro *in situ* pagamintas azotas, kultūros paveldui apsaugoti

(Tekstas autentiškas tik ispanų kalba)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo ([1]), ypač į jo 55 straipsnio 3 dalį,

pasikonsultavusi su Biocidinių produktų nuolatiniu komitetu,

kadangi:

(1) Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priede nurodytos veikliosios medžiagos, pasižyminčios aplinkai ar žmonių arba gyvūnų sveikatai palankesnėmis savybėmis. Todėl produktai, kurių sudėtyje yra šių veikliųjų medžiagų, gali būti autorizuojami supaprastinta tvarka. Azotas įtrauktas į Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priedą su sąlyga naudoti tik ribotais kiekiais naudojimui paruoštose dujų talpose;

(2) pagal Reglamento (ES) Nr. 528/2012 86 straipsnį azotas patvirtintas kaip veiklioji medžiaga 18-o tipo biocidiniams produktams (insekticidams) gaminti ([2]). Biocidiniai produktai, kuriuos sudaro patvirtintas azotas, autorizuojami keliose valstybėse narėse, įskaitant Ispaniją, ir tiekiami dujų balionuose ([3]);

(3) azotas taip pat gali būti gaminamas *in situ* iš aplinkos oro. *In situ* pagamintas azotas šiuo metu nėra patvirtintas naudoti Sąjungoje ir nėra įtrauktas nei į Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priedą, nei į veikliųjų medžiagų, įtrauktų į Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1062/2014 ([4]) II priede pateiktą esamų veikliųjų medžiagų biocidiniuose produktuose peržiūros programą, sąrašą;

(4) 2019 m. lapkričio 19 d. Ispanija, vadovaudamasi Reglamento (ES) Nr. 528/2012 55 straipsnio 3 dalimi, pateikė Komisijai prašymą leisti taikyti nuo to reglamento 19 straipsnio 1 dalies a punkto nukrypti leidžiančią nuostatą, prašydama leisti jai autorizuoti biocidinius produktus, kuriuos sudaro iš aplinkos oro *in situ* pagamintas azotas, kultūros paveldui apsaugoti (toliau – paraiška);

(5) žalą kultūros paveldui gali daryti įvairūs kenksmingi organizmai – nuo vabzdžių iki mikroorganizmų. Šių organizmų buvimas gali lemti ne tik pačios kultūros vertybės praradimą, bet ir kelti pavojų, kad šie kenksmingi organizmai išplis į kitus šalia esančius objektus. Tinkamai neapdoroti objektai galėtų būti nepataisomai sugadinti, todėl kultūros paveldui kiltų rimtas pavojus;

(6) *in situ* pagamintas azotas naudojamas siekiant sukurti kontroliuojamą aplinką su labai maža deguonies koncentracija (deguonies stoka) nuolatinėse arba laikinose sandariose apdorojimo palapinėse arba kamerose kenksmingiems organizmams kultūros paveldo objektuose kontroliuoti. Azotas išskiriamas iš aplinkos oro ir pumpuojamas į apdorojimo palapinę arba kamerą, kur atmosferos azoto kiekis padidėja maždaug iki 99 % ir dėl to beveik visiškai nelieka deguonies. Į apdorojimo vietą pumpuojamo azoto drėgnis nustatomas pagal apdorojamo objekto poreikius. Kenksmingi organizmai negali išgyventi apdorojimo palapinėje arba kameroje sudarytomis sąlygomis;

(7) kaip nurodyta paraiškoje, pastaruosius dešimtmečius azoto sukeltos deguonies stokos metodo kultūros paveldo objektams apdoroti plėtra leido kultūros įstaigoms (muziejams, archyvams, bibliotekoms, konservavimo ir restauravimo centrams ir kt.) nustoti naudoti anksčiau naudotas labai toksiškas medžiagas;

([1]) OL L 167, 2012 6 27, p. 1.

([2]) 2009 m. liepos 30 d. Komisijos direktyva 2009/89/EB, iš dalies keičianti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/8/EB, į jos I priedą įtraukiant veikliąją medžiagą azotą (OL L 199, 2009 7 31, p. 19).

([3]) Autorizuotų produktų sąrašas pateikiamas adresu https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) 2014 m. rugpjūčio 4 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1062/2014 dėl visų esamų veikliųjų medžiagų, kurių yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 528/2012 nurodytuose biocidiniuose produktuose, sistemingo tyrimo darbo programos (OL L 294, 2014 10 10, p. 1).

(8) remiantis Ispanijos pateikta informacija, *in situ* pagaminto azoto naudojimas yra bene vienintelis veiksmingas kenksmingų organizmų kontrolės metodas, kurį galima naudoti visų rūšių medžiagoms ir medžiagų deriniams, aptinkamiems kultūros įstaigose, nedarant poveikio objektų makroskopinėms ir molekulinėms savybėms. Šis metodas gali būti taikomas ypač jautrioms medžiagoms, pvz., etnografiniam paveldui, mumijoms, šiuolaikiniam menui, apdoroti jų išsaugojimo tikslais;

(9) deguonies stokos arba modifikuotos ar kontroliuojamos atmosferos metodas yra nurodytas standarte EN 16790: 2016 „Kultūros paveldo išsaugojimas. Integruota kenkėjų kontrolė kultūros paveldui apsaugoti“, o azotas šiame standarte apibūdinamas kaip dažniausiai naudojamas deguonies stokos sąlygoms sukurti;

(10) esama ir kitų kenksmingų organizmų kontrolės metodų, tokių kaip gama spinduliuotė, terminio šoko metodai (aukšta arba žema temperatūra), mikrobangos. Be to, šiuo tikslu gali būti naudojamos kitos veikliosios medžiagos. Tačiau, Ispanijos teigimu, visi šie metodai yra riboti – gali būti taikomi tik tam tikroms medžiagoms;

(11) kaip nurodyta paraiškoje, kitos veikliosios medžiagos dėl jų pavojaus pobūdžio kultūros įstaigose naudojamos retai. Apdorojus šiomis medžiagomis, jų liekanos ant apdorotų objektų gali palaipsniui patekti į aplinką, o tai kelia pavojų žmonių sveikatai. Tai ypač aktualu lankytojams atviroms kultūros įstaigoms;

(12) paraiškoje nurodyta, kad gama spinduliuotės naudojimas gali sukelti tokių objektų kaip mumijos ar gamtos istorijos muziejų objektai DNR pakitimų, o dėl tolesnio jų tyrimo ir analizės reikia išsaugoti jų genetinę medžiagą. Be to, norint naudoti gama spinduliuotę, reikėtų specialių radioaktyvių įrenginių ir atitinkamu būdu įrengti erdves, kad būtų laikomasi saugos reikalavimų, taip pat surengti mokymus ir stebėti darbuotojus, kurie patirtų jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį. Įgyvendinti tokią tvarką kultūros įstaigose vargu ar įmanoma;

(13) remiantis paraiškoje pateikta informacija, terminio šoko procesai (užšaldymas arba terminis apdorojimas) daro nepageidaujamą poveikį kelioms medžiagoms. Apdorojimas aukšta temperatūra gali sukelti organinių medžiagų paviršiaus pokyčius, klijų minkštėjimą ir lipidų kristalizaciją. Ispanijos teigimu, aukšta temperatūra grindžiamas apdorojimas kultūros paveldo išsaugojimo srityje taikomas retai, nes daugelis kilnojamojo kultūros paveldo medžiagų yra lipidų arba baltymų pobūdžio (pvz., aliejiniai paveikslai, tempera, vaško skulptūros). Be to, temperatūros padidėjimas gali sukelti nepageidaujamų cheminių reakcijų. Apdorojimas žema temperatūra analogiškai gali paveikti paviršiaus medžiagas ir dangas, sukelti kondensaciją apdorojimo vietų viduje;

(14) kaip nurodyta paraiškoje, apdorojimas mikrobangomis gali sukelti šilumą, dėl kurios atsirastų mikroskopinių ir makroskopinių kultūros objektų pokyčių;

(15) remiantis paraiškoje pateikta informacija, azoto balionų naudojimas nėra tinkama alternatyva kultūros įstaigoms, nes jis turi praktinių trūkumų. Dėl riboto kiekio balionuose juos reikia dažnai transportuoti ir įrengti atskirą saugyklą. Be to, apdorojimas naudojant azoto balionus kultūros įstaigoms brangiai kainuotų;

(16) kaip nurodyta paraiškoje, pastaruosius dešimtmečius daug kultūros įstaigų investavo į valymo kamerų statybą ir azoto generatorių pirkimą. Dėl savo įvairiapusiškumo ir tinkamumo visoms medžiagoms apdoroti *in situ* pagamintu azotu sukeliama deguonies stoka yra labai plačiai naudojama kultūros paveldui išsaugoti;

(17) reikalaujant, kad kultūros įstaigos naudotų kelis metodus kenksmingiems organizmams kontroliuoti (kiekvienas iš jų tinkamas konkrečioms medžiagoms ir objektams), užuot naudojus vieną jau naudojamą ir visoms medžiagoms tinkamą metodą, kultūros įstaigos patirtų papildomų išlaidų ir joms būtų sudėtingiau pasiekti integruotosios kenkėjų kontrolės tikslą nustoti naudoti pavojingesnes veikliąsias medžiagas. Be to, nustojus naudoti *in situ* pagamintu azotu sukeliamos deguonies stokos metodui taikyti įsigytus įrenginius ir įrangą, būtų prarastos ankstesnės investicijos;

(18) dėl galimos leidžiančios nukrypti nuostatos pagal Reglamento (ES) Nr. 528/2012 55 straipsnio 3 dalį dėl *in situ* gaminamo azoto 2019 m. diskutuota keliuose Komisijos ekspertų grupės, sudarytos iš biocidinių produktų klausimais kompetentingų institucijų atstovų, posėdžiuose ([5]);

([5]) 83-as, 84-as, 85-as ir 86-as Komisijos ekspertų grupės, kurią sudaro už Reglamento (ES) Nr. 528/2012 įgyvendinimą atsakingų kompetentingų valstybių narių institucijų atstovai, posėdžiai, vykę atitinkamai 2019 m. gegužės mėn., 2019 m. liepos mėn., 2019 m. rugsėjo mėn. ir 2019 m. lapkričio mėn. Posėdžių protokolai pateikiami čia https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

(19) be to, gavusi pirmą analogišką paraišką dėl nukrypti leidžiančios nuostatos dėl produktų, kuriuos sudaro Austrijoje *in situ* pagamintas azotas, Komisija paprašė Europos cheminių medžiagų agentūros dėl šios paraiškos surengti ir pastaroji surengė viešas konsultacijas, per kurias visi suinteresuotieji subjektai galėjo pareikšti savo nuomonę. Didžiojoje daugumoje iš 1 487 gautų pastabų išreikštas pritarimas nukrypti leidžiančiai nuostatai. Daugelis respondentų nurodė, kad alternatyvūs metodai turi trūkumų: terminis apdorojimas gali pakenkti tam tikroms medžiagoms; naudojant kitas veikliąsias medžiagas, ant artefaktų lieka nuodingų liekanų, kurios palaipsniui patenka į aplinką; naudojant azoto balionus, apdorojimo vietoje neįmanoma kontroliuoti santykinio drėgnio, kuris reikalingas kai kurioms medžiagoms apdoroti;

(20) dvi muziejams ir kultūros paveldo vietovėms atstovaujančios tarptautinės organizacijos – Tarptautinė muziejų taryba ir Tarptautinė paminklų ir vietovių taryba – pareiškė ketinančios pateikti paraišką dėl *in situ* pagaminto azoto įtraukimo į Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priedą, o tai leistų valstybėms narėms autorizuoti produktus, kuriuos sudaro *in situ* pagamintas azotas, ir nereikėtų taikyti nukrypti leidžiančios nuostatos pagal to reglamento 55 straipsnio 3 dalį. Tačiau įvertinti tokią paraišką, įtraukti medžiagą į Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priedą ir gauti produkto autorizacijos liudijimus užtruks;

(21) iš paraiškos matyti, kad šiuo metu Ispanijoje nėra tinkamų alternatyvų, nes visi šiuo metu prieinami alternatyvūs metodai turi trūkumų, nes netinka visoms medžiagoms apdoroti arba kelia praktinių sunkumų;

(22) remiantis visais šiais argumentais, galima daryti išvadą, kad *in situ* pagamintas azotas yra būtinas Ispanijos kultūros paveldui apsaugoti ir kad nėra tinkamų alternatyvų. Todėl Ispanijai turėtų būti leista, siekiant apsaugoti kultūros paveldą, tiekti rinkai ir naudoti biocidinius produktus, kuriuos sudaro *in situ* pagamintas azotas;

(23) galimam *in situ* pagaminto azoto įtraukimui į Reglamento (ES) Nr. 528/2012 I priedą ir vėlesniam valstybių narių autorizavimui naudoti produktus, sudarytus iš *in situ* pagaminto azoto, reikia laiko. Todėl tikslinga leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą tokiam laikotarpiui, per kurį būtų galima užbaigti susijusias procedūras,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ispanija gali autorizuoti biocidinių produktų, kuriuos sudaro *in situ* pagamintas azotas, pateikimą rinkai ir naudojimą kultūros paveldui apsaugoti iki 2024 m. gruodžio 31 d.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Ispanijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2020 m. liepos 15 d.

Komisijos vardu
Stella KYRIAKIDES
Komisijos narė